

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI
MINISTERUL MUNCII, FAMILIEI
ȘI PROTECȚIEI SOCIALE
AMPOSDRU

Fondul Social European
POSDRU 2007-2013

Instrumente Structurale
2007-2013

MINISTERUL
EDUCAȚIEI
CERCETĂRII
ȘI SPORTULUI

OIPOSDRU

ACADEMIA ROMÂNĂ

Programul Operațional Sectorial pentru Dezvoltarea Resurselor Umane 2007 – 2013

**„Științele socio-umaniste în contextul
evoluției globalizate – dezvoltarea și
implementarea programului de studii și
cercetare postdoctorală”**

WORKSHOP
program

3 februarie 2011

Iași

FONDUL SOCIAL EUROPEAN

Investește în oameni!

Proiect cofinanțat din Fondul Social European
prin Programul Operațional Sectorial pentru
Dezvoltarea Resurselor Umane 2007-2013

Academia Română
Filia Iași

www.postdocssu.acad.ro

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI
MINISTERUL MUNCII, FAMILIEI
ȘI PROTECȚIEI SOCIALE
AMPOSDRU

Fondul Social European
POSDRU 2007-2013

Instrumente Structurale
2007-2013

MINISTERUL
EDUCAȚIEI
CERCETĂRII
TINERETULUI
ȘI SPORTULUI

OIPOSDRU

ACADEMIA ROMÂNĂ

Investește în oameni!

Proiect cofinanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Sectorial pentru Dezvoltarea Resurselor Umane 2007 – 2013

Axa prioritară 1 „Educația și formarea profesională în sprijinul creșterii economice și dezvoltării societății bazate pe cunoaștere”

Domeniul major de intervenție 1.5 „Programe doctorale și postdoctorale în sprijinul cercetării”

Titlul proiectului: „Științele socio-umaniste în contextul evoluției globalizate – dezvoltarea și implementarea programului de studii și cercetare postdoctorală” – ID 61104

Contract: POSDRU 89/1.5/S/61104

WORKSHOP – 3 februarie 2011

ORDINE DE ZI

Ora 9.00-9.30 – Aula Academiei Române – Filiala Iași
Cuvânt de Deschidere – prof. univ. dr. Victor SPINEI, m.c.

Lucrări pe secțiuni

Ora 9.30-12.30 - Sala Mică de Conferințe a Academiei Române – Filiala Iași

Comunități umane și creația lor materială și spirituală în preistoria și protoistoria spațiului carpato-nistrean

Moderator : CS I dr. Vasile Chirica

Ora 9.30-12.30 - Aula Academiei Române – Filiala Iași
Discurs literar-artistic și construcție identitară în secolele XVI-XX

Moderatori : prof. univ. dr. Gheorghe CLIVETI, CS II dr. Andi MIHALACHE

FONDUL SOCIAL EUROPEAN

Investește în oameni!

Proiect cofinanțat din Fondul Social European
prin Programul Operațional Sectorial pentru
Dezvoltarea Resurselor Umane 2007-2013

Academia Română
Filiala Iași

www.postdocssu.acad.ro

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI
MINISTERUL MUNCII, FAMILIEI
ȘI PROTECȚIEI SOCIALE
AMPOSDRU

Fondul Social European
POSDRU 2007-2013

Instrumente Structurale
2007-2013

MINISTERUL
EDUCAȚIEI
CERCETĂRII
ȘI SPORTULUI

OIPOSDRU

ACADEMIA ROMÂNĂ

Sala Mică de Conferințe a Academiei Române – Filiala Iași
Moderator : CS I dr. Vasile Chirica

COMUNITĂȚI UMANE ȘI CREAȚIA LOR MATERIALĂ ȘI SPIRITUALĂ ÎN PREISTORIA ȘI PROTOISTORIA SPAȚIULUI CARPATO-NISTREAN

Mircea **ANGHELINU**

Repere actuale in cercetarea arheologică a inegalității sociale

Rezumat

Temele de documentare programate în primul trimestru au vizat, în esență, aprofundarea cunoașterii perspectivelor arheologice asupra evoluției sociale. Obiectivele propuse au fost urmărite printr-o lectură critică a unui număr important de contribuții consacrate acestui subiect (peste 50 de lucrări monografice, volume colective și mai bine de 80 de studii), o atenție crescută fiind acordată modelelor de evoluție socială atribuite epocii paleolitice. Documentarea ne-a permis nu doar schițarea celor mai importante etape din punct de vedere istoriografic, ci și familiarizarea cu stadiul actual al cunoașterii problematicii sociale în arheologia de pe mapamond, respectiv în cea românească.

Numeroase elemente de noutate au apărut pe parcursul documentării și ne-au solicitat o rafinare a obiectivelor propuse inițial. În bună parte inedită ne-a apărut maniera complexă, *multidimensională*, de conceptualizare a inegalității sociale în cercetarea preistorică contemporană. Ea evidențiază limitele schemelor uniliniare de evoluție socială (evoluționiste, funcționaliste, marxiste), fapt de maximă relevanță în tratarea, de exemplu,

FONDUL SOCIAL EUROPEAN

Investește în oameni!

Proiect cofinanțat din Fondul Social European
prin Programul Operațional Sectorial pentru
Dezvoltarea Resurselor Umane 2007-2013

**Academia Română
Filiala Iași**

www.postdocssu.acad.ro

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI
MINISTERUL MUNCII, FAMILIEI
ȘI PROTECȚIEI SOCIALE
AMPOSDRU

Fondul Social European
POSDRU 2007-2013

Instrumente Structurale
2007-2013

MINISTERUL
EDUCAȚIEI
CERCETĂRII
TINERETULUI
ȘI SPORTULUI

OIPOSDRU

ACADEMIA ROMÂNĂ

a mutațiilor sociale presupuse a separa subdiziunile majore ale preistoriei. În acest sens, noul orizont de cunoaștere atins în cadrul proiectului ne încurajează către o critică radicală a acestor separări convenționale, precedate sau succedate de transformări somatice, sociale și simbolice esențiale, reflectate subtil și *indirect* în cultura materială.

O altă achiziție teoretică esențială privește posibilitatea de a redefini *întreaga* cultură materială drept o creație eminentă socială, *toate* categoriile de documentație arheologică, inclusiv cele cu o investiție tehnologică mai modestă (utilajul domestic), devenind prezumtiv capabile să codifice informații paleosociale.

Un alt progres important în raport cu stadiul inițial de cunoaștere al proiectului îl oferă identificarea, cu ajutorul analogiilor etnografice, a unor tipare macro-evolutive (biogeografice, ecologice, tehnologice, economice) ce pot fi utilizate în reconstituirea vieții sociale din paleolitic. Schițarea acestora ne oferă mijloacele pentru a iniția, în etapa următoare, o evaluare critică, din perspectiva evoluției sociale, a documentației arheologice de pe teritoriul României.

Activitatea publicistică din cadrul proiectului s-a concretizat în elaborarea și prezentarea a două comunicări științifice (Colocviul Internațional *Palaeoclimate in the Danube basin: from 130.000 years BP to historical times*, Universitatea din Bayreuth, Germania, 19-21 nov. 2010; titlul comunicării: *Nature vs. Culture. Some thoughts on the human-environment relationship during the Paleolithic and Mesolithic times*; Simpozionul Național „Arheologie și istorie la Dunărea de Jos”, Târgoviște, 10 dec. 2010; titlul comunicării: *Macro-evoluție și adaptare: o nouă perspectivă asupra tehnocomplexelor paleolitice*), în elaborarea unui studiu, aflat în faza de finalizare (*O umanitate alternativă? Om și societate în paleoliticul mijlociu*) și în redactarea a trei capitole din lucrarea monografică ce va fi elaborată pe baza actualului proiect.

FONDUL SOCIAL EUROPEAN

Investește în oameni!

Proiect cofinanțat din Fondul Social European
prin Programul Operațional Sectorial pentru
Dezvoltarea Resurselor Umane 2007-2013

Academia Română
Filiala Iași

www.postdocssu.acad.ro

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI
MINISTERUL MUNCII, FAMILIEI
ȘI PROTECȚIEI SOCIALE
AMPOSDRU

Fondul Social European
POSDRU 2007-2013

Instrumente Structurale
2007-2013

MINISTERUL
EDUCAȚIEI
CERCETĂRII
TINERETULUI
ȘI SPORTULUI

OIPOSDRU

ACADEMIA ROMÂNĂ

Dan **APARASCHIVEI**

Un aspect al vieții cotidiene reflectat de arheologie în provincia Moesia Inferior : interesul pentru sănătatea colectivă și individuală

Rezumat

Grija pentru sănătatea comunității a fost una dintre preocupările curente ale notabililor locali, dar și a puterii centrale în timpul Imperiului Roman. Edificiile și instalațiile publice precum termele, sistemele de aducțiune a apei, *cisternae*, sistemele de evacuare au avut menirea să preîntâmpine apariția unor focare de epidemie. Interesul pentru confortul populației civile sau a militarilor a fost completat de grija pentru *salubritas*. În afară de aceste măsuri cu caracter preventiv, autoritățile locale se preocupau și de angajarea unor medici, categorie profesională care este bine surprinsă în Moesia Inferior pe baza descoperirilor a numeroase instrumente medicale. Edificiile de cult închinată divinităților cu caracter curativ, ca și numeroasele reprezentări plastice sub forma statuilor sau a reliefurilor vin să confirme o conviețuire interesantă a atitudinii raționale cu credința în protecția divină.

Prin urmare, descoperirile arheologice joacă un rol extrem de important în creionarea acestui aspect vital al vieții cotidiene antice.

Roxana-Gabriela **CURCĂ**

Dava: semantică istorică și contextualizare arheologică

Rezumat

Problematika definirii statutului (urban sau rural) al localităților desemnate prin oikonime ce includ compusul lexical *-dava* a generat deja o bibliografie destul de

FONDUL SOCIAL EUROPEAN

Investește în oameni!

Proiect cofinanțat din Fondul Social European
prin Programul Operațional Sectorial pentru
Dezvoltarea Resurselor Umane 2007-2013

Academia Română
Filiala Iași

www.postdocssu.acad.ro

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI
MINISTERUL MUNCII, FAMILIEI
ȘI PROTECȚIEI SOCIALE
AMPOSDRU

Fondul Social European
POSDRU 2007-2013

Instrumente Structurale
2007-2013

MINISTERUL
EDUCAȚIEI
CERCETĂRII
TINERETULUI
ȘI SPORTULUI

OIPOSDRU

ACADEMIA ROMÂNĂ

consistentă. Dar interpretările divergente justifică continuarea cercetărilor într-o viziune mai largă, multidisciplinară. Cercetarea noastră valorizează demersurile anterioare de natură etimologică, istorică, arheologică, dar introduce în discuție definirea conceptului de oraș în gândirea istorică și arheologică actuală. Spre deosebire de specialiștii care consideră că așezările de tip *-dava* sunt cel mult proto-orașe (cea ce este plauzibil prin comparație cu *poleis*), suntem de părere că, din perspectiva clarificărilor teoretice actuale privind conceptul de oraș, unele dintre acestea, așa cum reiese în urma cercetărilor arheologice, îndeplinesc funcțiile esențiale ale unui oraș, dar în contextul dezvoltării habitatului din zona carpato-nistreană.

Raluca KOGĂLNICEANU

Spațiul funerar în preistorie la Dunărea de Jos din mezolitic până la începutul epocii bronzului în sudul României. Stadiul cercetării și premisele unui proiect.

Rezumat

Va fi prezentat, în formă sintetică, nivelul informațiilor existente care sunt relevante pentru proiectul propus. Aceste informații vor fi prezentate în funcție de fișele standard de sintetizare a datelor relevante pe care le-am conceput pentru acest proiect. De asemenea vor fi prezentate problemele pe care le ridică informația existentă (în cea mai mare parte legate de calitatea informației publicate privind localizarea siturilor), dar și unele posibile soluții la aceste probleme.

FONDUL SOCIAL EUROPEAN

Investește în oameni!

Proiect cofinanțat din Fondul Social European
prin Programul Operațional Sectorial pentru
Dezvoltarea Resurselor Umane 2007-2013

Academia Română
Filiala Iași

www.postdocssu.acad.ro

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI
MINISTERUL MUNCII, FAMILIEI
ȘI PROTECȚIEI SOCIALE
AMPOSDRU

Fondul Social European
POSDRU 2007-2013

Instrumente Structurale
2007-2013

MINISTERUL
EDUCAȚIEI
CERCETĂRII
TINERETULUI
ȘI SPORTULUI

OIPOSDRU

ACADEMIA ROMÂNĂ

Mihai **GLIGOR**

*Rit, ritual și practici funerare în neoliticul și eneoliticul carpato-dunărean.
Aspecte metodologice și considerații istorice*

Rezumat

O direcție importantă în cadrul proiectului de cercetare "Practici funerare la comunitățile umane de pe teritoriul Transilvaniei în epoca neolitică și eneolitică" vizează circumscrierea corectă a descoperirilor cu caracter funerar prin punerea în valoare a contextului arheologic, identificarea inventarului funerar și coroborarea cu analizele antropologice.

Parcursul programului de cercetare aferent primului trimestru al bursei postdoctorale impune ca etapă necesară înțelegerea exactă a termenilor utilizați în arheologia funerară: practici funerare, violență interpersonală, înmormântare „multiplă"/mormânt „multiplu”, înmormântare secundară, înmormântare izolată, centru ritualic, osuar, necropolă, cultul craniului, bunuri de prestigiu, ofrandă, antropofagie.

Drept urmare, propunem o clasificare sistematică a descoperirilor funerare pentru spațiul și perioada luate în studiu, în baza unei metodologii coerente, prin care să găsim cele mai bune analogii și să putem trage în final considerații de ordin istoric. Acest aspect reprezintă în fapt și scopul principal al comunicării pe care o voi prezenta la workshop.

Mădălin-Cornel **VĂLEANU**

*Evoluția mediului natural din spațiul est-carpatic în Paleoliticul superior-
Neolitic*

Rezumat

Comunicarea urmărește prezentarea evoluției caracteristicilor mediului natural din spațiul est-carpatic în timpul perioadei cuprinse între sfârșitul Paleoliticului superior și

FONDUL SOCIAL EUROPEAN

Investește în oameni!

Proiect cofinanțat din Fondul Social European
prin Programul Operațional Sectorial pentru
Dezvoltarea Resurselor Umane 2007-2013

Academia Română
Filiala Iași

www.postdocssu.acad.ro

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI
MINISTERUL MUNCII, FAMILIEI
ȘI PROTECȚIEI SOCIALE
AMPOSDRU

Fondul Social European
POSDRU 2007-2013

Instrumente Structurale
2007-2013

MINISTERUL
EDUCAȚIEI
CERCETĂRII
TINERETULUI
ȘI SPORTULUI

OIPOSDRU

ACADEMIA ROMÂNĂ

Neolitic, atât pe baza rezultatelor obținute prin cercetările din această zonă, cât și prin extrapolarea cu cele din spații învecinate sau din spațiul nord și vest european, în raport cu dezvoltarea și evoluția comunităților umane din acest areal.

Viorica **VASILACHE**, Dan **APARASCHIVEI**

Studiul interdisciplinar al unor artefacte din situl arheologic de la Ibida (Slava Rusă, jud. Tulcea)

Rezumat

Prin cercetarea de față dorim să efectuăm, pe lângă o analiză istorico-arheologică clasică a unor artefacte descoperite în cetatea romano-bizantină de la Ibida (Slava Rusă, jud. Tulcea), o serie de investigații fizico-chimice pe metal și alte tipuri de materiale prin metode instrumentale moderne, nedestructive, iar în unele cazuri, absolut necesare, a celor microdestructive, dar neinvazive. Avem în vedere circa 30 de piese arheologice descoperite, în marea lor parte *in situ*, deci în context arheologic clar, pe care le-am inclus în trei categorii: obiectele de podoabă (brățări, inele, cercei, mărgele), obiecte de vestimentație (fibule, cataramă, alte accesorii) și alte materiale (obiecte medicale, cuțite, vârfuri de săgeată etc.). Prezentul lot este unul pilot, în acest moment lucrând pentru definitivarea datelor obținute și publicarea lor, dar având în lucru și un alt lot de piese din situl prezentat, dar și din alte situri din Dobrogea (Noviodunum sau alte situri din județul Constanța).

Din punct de vedere istoric urmărim identificarea elementelor care ne pot ajuta în a urmări moda epocii, preocupările individuale sau colective, tipurile de obiecte care făceau parte din inventarul funerar al defuncțiilor etc.

Din perspectiva analizelor fizico-chimice dorim să creăm o bază de date care să ne confere posibilitatea de a avea termeni de comparație pentru piese din același sit sau din așezări din aceeași regiune sau chiar din provincii mai îndepărtate.

FONDUL SOCIAL EUROPEAN

Investește în oameni!

Proiect cofinanțat din Fondul Social European
prin Programul Operațional Sectorial pentru
Dezvoltarea Resurselor Umane 2007-2013

Academia Română
Filiala Iași

www.postdocssu.acad.ro

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI
MINISTERUL MUNCII, FAMILIEI
ȘI PROTECȚIEI SOCIALE
AMPOSDRU

Fondul Social European
POSDRU 2007-2013

Instrumente Structurale
2007-2013

MINISTERUL
EDUCAȚIEI
CERCETĂRII
TINERETULUI
ȘI SPORTULUI

OIPOSDRU

ACADEMIA ROMÂNĂ

Aula Academiei Române – Filiala Iași

Moderatori : prof. univ. dr. Gheorghe CLIVETI, CS II dr. Andi MIHALACHE

DISCURS LITERAR-ARTISTIC ȘI CONSTRUCȚIE IDENTITARĂ ÎN SECOLELE XVI-XX

Arcadie **BODALE**

Graffiti-le de la bisericile din Pătrăuți și Volovăț

Rezumat

Graffiti-le scrise pe pereții cu pictură murală ai bisericilor din Nordul Moldovei reprezintă o categorie de izvoare foarte importante pentru istoria culturală, ecleziastică, politică, economică, socială și demografică a societății românești în general și a Nordului Moldovei în particular, de la sfârșitul secolului al XVI-lea până la sfârșitul Primului Război Mondial. Din păcate, ele sunt necunoscute în istoriografia românească și cu atât mai mult în cea străină.

De regulă, aceste graffiti au fost după circa 30 de ani de la realizarea picturii, la început pe brâul fără imagini sacre, iar, ulterior, acestea s-au întins și pe celelate picturi. Din punct de vedere cantitativ, ele sunt foarte numeroase pe zidurile de la intrarea în așezământul religios, însă numărul lor se diminuează semnificativ pe măsură ce ne apropiem de altar, unde sunt iar foarte numeroase. De asemenea, însemările amintite se înmulțesc odată cu trecerea timpului. Toate aceste elemente dovedesc că fenomenul s-a dezvoltat odată cu răspândirea scrisului și a cititului. Totodată, spre deosebire de alte categorii de surse scrise, graffiti-le erau gratuite, ceea ce explică numărul mare de astfel de

FONDUL SOCIAL EUROPEAN

Investește în oameni!

Proiect cofinanțat din Fondul Social European
prin Programul Operațional Sectorial pentru
Dezvoltarea Resurselor Umane 2007-2013

**Academia Română
Filiala Iași**

www.postdocssu.acad.ro

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI
MINISTERUL MUNCII, FAMILIEI
ȘI PROTECȚIEI SOCIALE
AMPOSDRU

Fondul Social European
POSDRU 2007-2013

Instrumente Structurale
2007-2013

MINISTERUL
EDUCAȚIEI
CERCETĂRII
TINERETULUI
ȘI SPORTULUI

OIPOSDRU

ACADEMIA ROMÂNĂ

Însemnări, alături de faptul că cei care le realizau erau încredințați că „scrierile” lor sunt durabile. Ca excepții de la această regulă sunt graffiti-le de la Pătrăuți și Volovăț. La Pătrăuți, cele mai multe astfel de însemnări se regăsesc în altar, la proscomidie și diaconicon, alcătuind pomelnicele bisericii. În schimb, la Volovăț, graffiti-le au fost făcute în naos, pe tencuiala aflată în jurul ferestrei sudice și a ușei ce desparte această secțiune de pronaos.

Ovidiu **BURUIANĂ**,

Rolul liderului în construcția identităților politice în spațiul românesc (prima jumătate a secolului al XX-lea). Mijloace culturale și forme politice în cazul liberalilor români

Rezumat

Demersul de față are *cultura politică, strategii de imagine, tehnici discursive*, drept concepte centrale. Textul nu se structurează în jurul liderului politic, gândit din perspectiva istoriei politice clasice, de factură istorizantă. Liderul politic nu este abordat ca actor autonom, cât mai ales ca personaj utilizat și utilizabil de către ceilalți. El este o proiecție a unui anumit tip de cultură politică, de factură mai curând premodernă, și, în același timp, o construcție voluntară legitimantă în planul intern al unei formațiuni sau în sens public, cu trimitere la constituirea identităților de grup. În pofida apelului la doctrina liberală, de natură să împiedice propensiunea spre vârf / spre lider a reprezentărilor individuale cu privire la funcționarea sistemului politic, liberalii români din prima jumătate a secolului XX și-au plasat șefii formațiunii (fie că este vorba de liderii centrali sau locali) în centrul demersului de legitimare, adeziunea, integrarea și participarea politică luând aspectul unui ritual. Prin urmare, în comunicarea prezentă îmi propun să discut formele culturale și resorturile unei astfel de construcții publice, individualizând cazul liberalilor români pe relația cu Ion C. Brătianu, Ion I. C. Brătianu, Vintilă I. C. Brătianu sau I. G. Duca

FONDUL SOCIAL EUROPEAN

Investește în oameni!

Proiect cofinanțat din Fondul Social European
prin Programul Operațional Sectorial pentru
Dezvoltarea Resurselor Umane 2007-2013

Academia Română
Filiala Iași

www.postdocssu.acad.ro

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI
MINISTERUL MUNCII, FAMILIEI
ȘI PROTECȚIEI SOCIALE
AMPOSDRU

Fondul Social European
POSDRU 2007-2013

Instrumente Structurale
2007-2013

MINISTERUL
EDUCAȚIEI
CERCETĂRII
TINERETULUI
ȘI SPORTULUI

OIPOSDRU

ACADEMIA ROMÂNĂ

și stabilind un tipar de structurare (dar și diferențele inerente) a cultului personalității în cadrul Partidului Național Liberal român.

Cătălina CHELCU

„Nime să nu se amestece”. Din trecutul dreptului de judecată

Rezumat

O problemă aparte o constituie imunitățile judiciare și fiscale dobândite de unele mănăstiri din Moldova de la întemeierea acestora, până la mijlocul secolului al XVIII-lea. În șirul acestor privilegii se încadrează încasarea de către acestea a amenzilor („gloabe”) pentru infracțiunii grave („faptă mare”), precum omuciderea („moartea de om”). Pe de o parte, intenționăm să descifrăm modul în care amenda penală percepută de slujbașii Bisericii, cu acordul domnului țării, devine atât o modalitate de sancționare, cât și o sursă de venituri. Pe de altă parte, intenționăm să motivăm perceperea de către unele mănăstiri a cuantumului pedepsei primite ca urmare a săvârșirii infracțiunii de omucidere (dușegubina), destinat, în mod obișnuit, domniei.

De drept, cercetarea faptelor de încălcare a legilor aparține domnului, care percepea și amenda stabilită în funcție de gravitatea faptei săvârșite. Ca urmare, insistăm asupra acestui aspect ce ține de relația dintre două instituții, Domnie și Biserică, în perioada supusă atenției, din perspectiva unor privilegii juridice și fiscale recunoscute mănăstirilor.

Așadar, ne propunem să analizăm problema acordării imunităților judiciare unor mănăstiri, gest caracteristic politicii domnești, o mărturie a impactului bizantin pentru întregul edificiu instituțional al Bisericii. Menționăm faptul că subiectul a atras atenția istoricilor în lucrările privitoare la influența bizantină în spațiul românesc sau în cele referitoare la sistemul imunităților în societatea medievală românească (A. Cazacu, N.

FONDUL SOCIAL EUROPEAN

Investește în oameni!

Proiect cofinanțat din Fondul Social European
prin Programul Operațional Sectorial pentru
Dezvoltarea Resurselor Umane 2007-2013

Academia Română
Filiala Iași

www.postdocssu.acad.ro

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI
MINISTERUL MUNCII, FAMILIEI
ȘI PROTECȚIEI SOCIALE
AMPOSDRU

Fondul Social European
POSDRU 2007-2013

Instrumente Structurale
2007-2013

MINISTERUL
EDUCAȚIEI
CERCETĂRII
TINERETULUI
ȘI SPORTULUI

OIPOSDRU

ACADEMIA ROMÂNĂ

Grigoraș, Valentin Al. Georgescu). Însă nu există un studiu special cu privire la această problemă.

În urma parcurgerii unora din documentele de cancelarie din Moldova secolelor XV-XVII am constatat că se impune prudență în ceea ce privește imunitatea judiciară și fiscală a instituțiilor bisericești, adică trebuie făcută distincția între imunitatea judiciară a călugărilor mănăstirilor și imunitatea judiciară a mitropolitului și a episcopilor, pentru faptele penale săvârșite de locuitorii satelor pe care le stăpâneau (sate ale mănăstirilor, sate pustiite ale mănăstirilor (sec. XVII), slobozii ale mănăstirilor, sătenii din satele sau sloboziile m-rilor și poslușnicii m-rilor, sate ale Mitropoliei și ale episcopilor de Roman, Rădăuți și Huși). De asemenea, au existat diferențe în ceea ce privește dreptul de judecată al instanțelor ecleziastice: unele aveau dreptul de a judeca orice faptă penală, altora nu li se acorda și dreptul de a judeca omorurile, care erau de competența domnului.

De asemenea, ne vom îndrepta cercetarea și asupra statutului Mănăstirii Putna. Continuarea analizei actelor juridice editate, cuprinzând intervalul de la întemeierea lăcașului și până la mijlocul secolului al XVIII-lea, va confirma sau infirma statutul juridic special acesteia.

Un alt obiectiv îl constituie regimul juridic cu privire la fenomenul penalității al mănăstirilor închinat la Locurile Sfinte. Chiar dacă cercetarea noastră se află în faza incipientă, putem emite ipoteza potrivit căreia au existat și în cazul acestora diferențe în ceea ce privește atât dreptul de judecată al infracțiunii, cât și încasarea amenzii. În secolul al XVII-lea, de pildă, când acordarea acestor imunități de către domn a fost mult îngădită, unora din metoace li s-au întărit sau acordat aceste privilegii, dar cu mențiunea expresă a trimiterii cuantumului amenzilor la călugării lăcașurilor sfinte de care depindeau („Iar dacă se va întâmpla vreo moarte de om, să nu aibă treabă a-i prăda marii vornici sau să ia gloabe de la acest sat, ci să ia călugării de la sfânta biserică (...) toate acestea să le trimită călugărilor care trăiesc la Ierusalim, ca să le fie pentru încălțăminte și pentru îmbrăcăminte...” – M-rea Adormirea din Iași, 9 decembrie 1627).

FONDUL SOCIAL EUROPEAN

Investește în oameni!

Proiect cofinanțat din Fondul Social European
prin Programul Operațional Sectorial pentru
Dezvoltarea Resurselor Umane 2007-2013

Academia Română
Filiala Iași

www.postdocssu.acad.ro

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI
MINISTERUL MUNCII, FAMILIEI
ȘI PROTECȚIEI SOCIALE
AMPOSDRU

Fondul Social European
POSDRU 2007-2013

Instrumente Structurale
2007-2013

MINISTERUL
EDUCAȚIEI
CERCETĂRII
TINERETULUI
ȘI SPORTULUI

OIPOSDRU

ACADEMIA ROMÂNĂ

Alte obiective ale studiului nostru: limitele jurisdicției mitropolitului și episcopilor asupra membrilor breslelor. Una dintre ele era breasla cioclilor, cu statut special, fiind creată de domnie și de biserică, nefiind o breaslă organizată pe criteriul economic, cum erau celelalte.

În această fază a cercetării noastre putem sugera că a existat o legătură între acordarea imunităților judiciare și fiscale instituțiilor eclesiastice din Moldova și politica de birocratizare a statului, fenomen vizibil în secolul al XVII-lea, printr-o mai bună reprezentare a domniei în teritoriu prin dregătorii săi.

Dan Dumitru **IACOB**

Un simbol al identității sociale în spațiul public urban din prima jumătate a secolului XIX: trăsura

Rezumat

Unul dintre aspectele surprinzătoare – mai cu seamă pentru observatorii străini – pe care le înfățișează orașele românești în prima jumătate a secolului XIX îl reprezintă numărul foarte mare de trăsuri și echipaje, de toate felurile, utilizate și etalate în spațiul public. Fundamentul acestei realități nu rezidă doar în funcția utilitară, specifică oricărui mijloc de transport, ci și în potențialul identitar pe care un vehicul de lux îl reprezintă pentru proprietarul sau utilizatorul său. Firma producătoare, tipul, coloritul, podoabele trăsorii, simbolurile heraldice, reale sau fanteziste, marcate pe trăsură evidențiază statutul social, real sau pretins, al celui care utilizează vehiculul respectiv. Pretențiile sociale sunt susținute și prin rasa, numărul și culoarea cailor înhămați la trăsură. Alte elemente ale mesajului social emană din numărul, originea etnică, aspectul fizic, calitatea vestimentației, instruirea și comportamentul slugilor care conduc sau însoțesc echipajul: vizitii, valeți și arnăuți. Pe lângă acestea, trebuie să luăm în calcul și rangul, vestimentația, podoabele și gesturile proprietarilor care ies la plimbare cu un astfel de echipaj. Toate aceste elemente

FONDUL SOCIAL EUROPEAN

Investește în oameni!

Proiect cofinanțat din Fondul Social European
prin Programul Operațional Sectorial pentru
Dezvoltarea Resurselor Umane 2007-2013

Academia Română
Filiala Iași

www.postdocssu.acad.ro

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI
MINISTERUL MUNCII, FAMILIEI
ȘI PROTECȚIEI SOCIALE
AMPOSDRU

Fondul Social European
POSDRU 2007-2013

Instrumente Structurale
2007-2013

MINISTERUL
EDUCAȚIEI
CERCETĂRII
ȘI SPORTULUI

OIPOSDRU

ACADEMIA ROMÂNĂ

dispensatoare de prestigiu fac parte dintr-o minuțioasă și ostentativă expunere publică a unui statut social, fie acesta real sau pretins.

Importanța simbolică a trăsurii se accentuează și datorită noii dimensiuni urbane pe care o dobândește, în această perioadă, o mai veche și exclusivistă practică socială: plimbarea cu trăsura. Stimulată prin realizarea primelor alei de promenadă și grădini publice în Iași și București, și, la scurt timp, și în alte orașe ale principatelor dunărene, plimbarea cu trăsura s-a transformat într-un ritual cotidian deosebit de atractiv pentru înalta societate. Ca atare, în jurul trăsurii s-a construit, într-un timp destul de scurt și pe fondul unei vanitoase emulații între membrii elitei sociale, o întreagă simbolistică privitoare la reprezentarea publică a statutului și prestigiului social.

Privite dintr-o perspectivă mai amplă, aceste prefaceri sunt determinate de accelerarea dinamicii sociale și de ritmurile foarte rapide, nu însă și sincrone, ale modernizării societății românești. Instrumentele tradiționale de evidențiere și conservare a eșafodajului social s-au erodat rapid sub presiunea modernizării, fiind înlocuite, treptat, cu noi elemente de valorizare socială.

Bogdan Petru **MALEON**

Avatarurile funerare ale morții violente în Moldova premodernă

Rezumat

Potrivit concepției thanatologice medievale, dispariția fizică a fiecărui individ și apoi tranziția spre locul destinat odihnei veșnice trebuiau să se producă într-un cadru ritualic bine precizat. După înhumare urmau diverse practici comemorative, care jucau un rol esențial pentru destinul postum al fiecărui creștin. Atunci când moartea survenea într-o manieră violentă, toată această paradigmă ceremonială era serios perturbată, ceea ce ducea la imposibilitatea integrării în lumea de dincolo. Execuțiile oferă exemplul cel mai elocvent al unor asemenea excluderi postume, întrucât strategiile punitive dezvoltate de

FONDUL SOCIAL EUROPEAN

Investește în oameni!

Proiect cofinanțat din Fondul Social European
prin Programul Operațional Sectorial pentru
Dezvoltarea Resurselor Umane 2007-2013

Academia Română
Filiala Iași

www.postdocssu.acad.ro

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI
MINISTERUL MUNCII, FAMILIEI
ȘI PROTECȚIEI SOCIALE
AMPOSDRU

Fondul Social European
POSDRU 2007-2013

Instrumente Structurale
2007-2013

MINISTERUL
EDUCAȚIEI
CERCETĂRII
TINERETULUI
ȘI SPORTULUI

OIPOSDRU

ACADEMIA ROMÂNĂ

instanțele judecătorești aveau și o importantă componentă morală. Analiza propusă aici urmează să restituie această ipostază mai puțin cunoscută pe care omul premodern din Moldova a experimentat-o în fața morții.

Nicolae **MIHAI**

„Fabricarea” modernă a alterității în timpul Revoluției. Dimensiunile metodologice și istoriografice ale unui spațiu privilegiat

Rezumat

Investirea negativă a unui „obiect” concret, transformat din rațiuni defensive în referențial privilegiat (Emmanuele Bonneville) este un proces psihologic pe care istoricii îl constată astăzi inclusiv în ceea ce privește propriile subiecte (Sophie Wahnich). Laborator privilegiat al folosirii alterității politice, revoluția este astăzi chestionată dintr-o dublă perspectivă, care combină consecințele curentului *linguistic turn* în ceea ce privește construirea discursivă a realității (Lynn Hunt), cu abordările care acordă un loc important emoțiilor (William Reddy) în explicarea *dimensiunii umane a istoriei* (Alexandru Dușu).

Articolul prezent trece în revistă principalele contribuții metodologice în acest sens și conturează direcțiile în care poate fi urmărit acest subiect în spațiul românesc (Țara Românească) al temporalității pașoptiste.

Fabrication moderne de l'altérité pendant la Révolution. Les dimensions méthodologiques et historiographiques d'un espace privilégié

Résumé

Le processus d'investir en négatif un « objet », tourné en référentiel privilégié par des raisons défensives (Emmanuele Bonneville) est un processus psychologique dont les historiens prennent aussi note à présent quant aux sujets fréquentés (Sophie Wahnich).

FONDUL SOCIAL EUROPEAN

Investește în oameni!

Proiect cofinanțat din Fondul Social European
prin Programul Operațional Sectorial pentru
Dezvoltarea Resurselor Umane 2007-2013

Academia Română
Filiala Iași

www.postdocssu.acad.ro

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI
MINISTERUL MUNCII, FAMILIEI
ȘI PROTECȚIEI SOCIALE
AMPOSDRU

Fondul Social European
POSDRU 2007-2013

Instrumente Structurale
2007-2013

MINISTERUL
EDUCAȚIEI
CERCETĂRII
ȘI SPORTULUI

OIPOSDRU

ACADEMIA ROMÂNĂ

Laboratoire privilégié de l'altérité politique, la Révolution est maintenant questionnée dans une double perspective qui combine les conséquences du courant *linguistic turn* à l'égard la construction discursive de la réalité (Lynn Hunt) et les approches qui réservent une place importante aux émotions (William Reddy) pour expliquer *la dimension humaine de l'histoire* (Alexandru Duțu).

L'article ci-présent passe en revue les principales contributions méthodologiques dans ce domaine et tente d'esquisser les directions à travers lesquelles on peut suivre un tel sujet dans l'espace roumain (Valachie) de la temporalité quarante-huitarde.

Nelu Cristian **PLOSCARU**

Nobility and Power in Moldavia at the Beginning of the 19th Century

Abstract

In the traditional Romanian society, the lineage, origin and longevity of the family were of great importance, conferring the "right" and "primacy" for nobility, higher social acceptance and chances for an easier and faster integration within the "nobility class" and, in time, even within the country's "noblesse". The only ones who did not serve a "master," still a boyar, when they did not work within the Principality's administration (officials changed every year, and many boyars were "left outside" for one year or more), were the boyars within the regional and departmental administration, belonging to families who had continuous great "princely services," sometimes even in the Divan, and whose lineage and "nobility status" seniority inherited from the parents did not allow them to take the service and the protection of a "master," a boyar like them. The boyarship within the regional administration who only had "princely services" had a clearly higher social status and condition than the newer and the low boyarship, even though, in numerous cases, the high office criterion said "otherwise," the nobility ranks of certain boyars within the second category having similar or even higher ranks in some cases.

FONDUL SOCIAL EUROPEAN

Investește în oameni!

Proiect cofinanțat din Fondul Social European
prin Programul Operațional Sectorial pentru
Dezvoltarea Resurselor Umane 2007-2013

Academia Română
Filiala Iași

www.postdocssu.acad.ro

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI
MINISTERUL MUNCII, FAMILIEI
ȘI PROTECȚIEI SOCIALE
AMPOSDRU

Fondul Social European
POSDRU 2007-2013

Instrumente Structurale
2007-2013

MINISTERUL
EDUCAȚIEI
CERCETĂRII
TINERETULUI
ȘI SPORTULUI

OIPOSDRU

ACADEMIA ROMÂNĂ

In these circumstances, incorporating the two categories – noble families by lineage, within the regional administration, on one hand, and newer, as well as low boyars, on the other – within the structure of a relatively unitary, so-called “secondary boyarship,” by taking into account only the high office criterion, does not respect at all the particularities of the social order and organization of the Romanian Principalities, and the characteristics of the hierarchical conception specific to the autochthonous boyarship. While disrespecting the formal criterion of the high office, social reality turned out to be far more complex, reordering the boyars within the “first class” and those within “the second class” into another social and order of power. But, even more importantly, according to other criteria, such as family tradition, including the continuity of “great princely services,” the acknowledged longevity of the “lineage” also played a crucial role.

Leonidas **RADOS**

O realitate, două perspective? Interpretările românești asupra fanariotismului de la sfârșitul secolului XIX

Rezumat

Este un loc destul de comun în textele de specialitate acela că finalul de secol XIX a adus cu sine o interpretare mai nuanțată asupra epocii fanariote, sub diversele sale aspecte, de la influențele politice, la cele instituționale și mai cu seamă culturale. Comunicarea noastră intenționează să investigheze modificările de esență și, nu în ultimul rând, oscilațiile de analiză ale diverșilor istorici ai perioadei. V.A. Urechia, A.D. Xenopol, C. Erbiceanu, N. Iorga, pentru a-i numi doar pe cei mai importanți protagoniști, au contribuit semnificativ la modificările de percepție de care vorbeam, asumându-și o poziție nu tocmai comodă, cel puțin la început; în același timp însă, nuanțele sesizate în anchetele lor sunt multiple, contradicțiile din aprecieri complicând în bună parte imaginea generală, aflată într-o dinamică aparte.

FONDUL SOCIAL EUROPEAN

Investește în oameni!

Proiect cofinanțat din Fondul Social European
prin Programul Operațional Sectorial pentru
Dezvoltarea Resurselor Umane 2007-2013

Academia Română
Filiala Iași

www.postdocssu.acad.ro

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI
MINISTERUL MUNCII, FAMILIEI
ȘI PROTECȚIEI SOCIALE
AMPOSDRU

Fondul Social European
POSDRU 2007-2013

Instrumente Structurale
2007-2013

MINISTERUL
EDUCAȚIEI
CERCETĂRII
TINERETULUI
ȘI SPORTULUI

OIPOSDRU

ACADEMIA ROMÂNĂ

Laurențiu **RĂDVAN**

Orașele în cronicile medievale târzii (Grigore, Ureche, Miron Costin, Ion Neculce)

Rezumat

Modul în care se reflectă în cronicile începuturile și evoluția orașelor medievale nu a reprezentat un subiect de interes pentru cercetători până în prezent. După ponderea pe care aceste informații o ocupă în ansamblul cronicilor, autorii acestora nu par să fi fost interesați în mod direct de modul cum orașele au apărut, de organizarea lor, de vibranta activitate din interiorul acestora, nici măcar de oamenii ce locuiau aici. Aparența este însă înșelătoare, căci la o privire mai atentă se observă că așezările urbane sunt prezente la tot pasul în scrierile vechi. Datorită dimensiunilor subiectului, ne propunem să deslușim în prezentarea de față modul în care este perceput subiectul în literatura cronicărească târzie din Moldova, cu accent pe perioada secolelor XVII-XVIII. Ne vom opri asupra cronicilor din această perioadă datorită faptului că sunt cele mai bogate în informații. Ca reper vom avea pe „clasicii”, adică Grigore Ureche, Miron Costin și Ion Neculce și cunoscutele lor opere.

FONDUL SOCIAL EUROPEAN

Investește în oameni!

Proiect cofinanțat din Fondul Social European
prin Programul Operațional Sectorial pentru
Dezvoltarea Resurselor Umane 2007-2013

Academia Română
Filiala Iași

www.postdocssu.acad.ro

